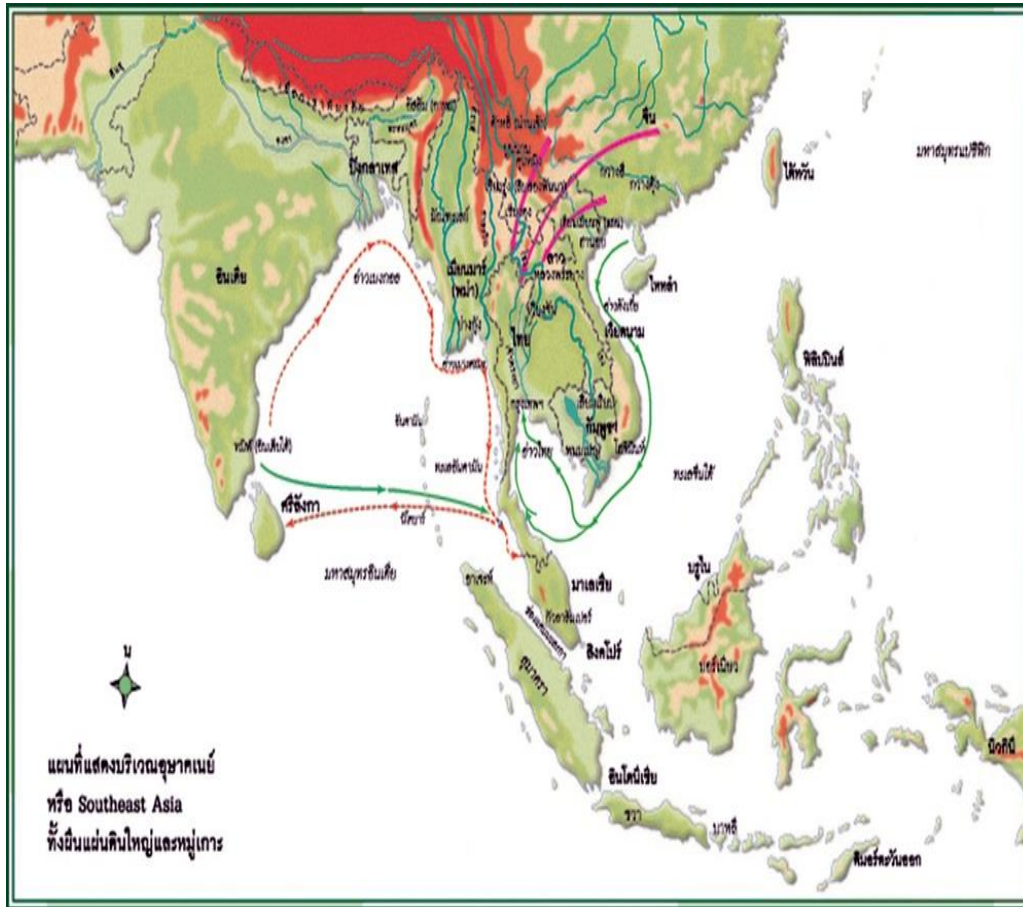

ไปให้ถึงสุขภาวะ
ด้วยระบบสุขภาพแบบบูรณาการ

ประพจน์ เกตธากาศ
มูลนิธิพัฒนาการแพทย์แผนไทย
21 ธันวาคม 2565

พัฒนาการระบบสุขภาพแบบบูรณาการของประเทศไทย

สุวรรณภูมิ:

ความคิด ความเชื่อ
ดั้งเดิม

ตอนเหนือ อยู่ทางใต้ของจีน
ลงไปหมู่เกาะฟิลิปปินส์และบรูไน
ใต้สุด เป็นบริเวณหมู่เกาะของ
อินโดนีเซีย เช่น สุมาตรา ชวา
บอร์เนียว ฯลฯ

5,000 – 7,000 ปี เริ่มปลูกข้าว

5,000 ปี เริ่มตั้งหลักแหล่ง นานเข้าก็รวมอยู่
ด้วยกันเป็นหมู่ มี “หัวหน้า” มีที่ฝั่งศพ
“หัวหน้า” เป็นแหล่งศักดิ์สิทธิ์

3,000 ปี มีการถลุงเหล็กทำเครื่องมืออย่าง
กว้างขวางเกิดการเคลื่อนย้ายหลักแหล่งไปมา
เพื่อหาแร่ธาตุ เช่น เหล็ก เหล็ก เป็น
โลหะสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้เกิดการค้าขาย
แลกเปลี่ยนทั่วภูมิภาค จนมีการรวมตัวสร้าง
เป็นเมือง และเป็นรัฐ เช่น รัฐที่พินาย รัฐละโว้
รวมถึง รัฐสุโขทัย

ผี เป็นระบบความเชื่อ หรือ ศาสนา ของคนยุค

ปฏิวัติเทคโนโลยี

ผี หรือ อำนาจเหนือธรรมชาติของแต่ละเผ่าพันธุ์

มีต่างกันบ้าง ส่วนที่เชื่อร่วมกันคือ **งู** และ **กบ**

ระบบสุขภาพ

มีความเชื่อว่า ความเจ็บป่วยเกิด
จากสิ่งมีอำนาจเหนือธรรมชาติ

2. การเผยแพร่พุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ

พ.ศ. 235 พระสงฆ์ 2 รูป คือ พระโสณะ กับ พระอุตตระ อาศัยเรือพ่อค้าเข้ามาเผยแพร่พระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรกที่ดินแดนสุวรรณภูมิ

พร้อมกันนั้น พวกพราหมณ์ก็เข้ามาเผยแพร่ศาสนาฮินดูด้วย ทำให้ชุมชนท้องถิ่นใกล้เคียงเลบางแห่งรับพระพุทธศาสนา บางแห่งรับศาสนาพราหมณ์

สังคมไทยดั้งเดิมจึงนับถือทั้ง
พุทธ พราหมณ์ ผี ไปพร้อมกัน สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

3. ระบบการแพทย์ในสายพระพุทธศาสนา

พระวินัย

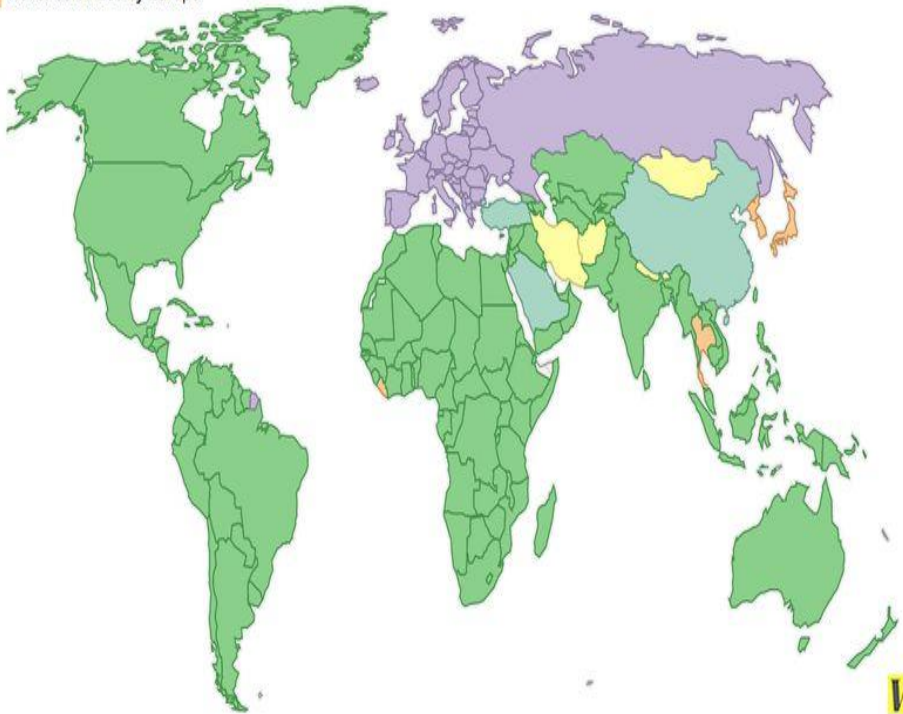
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอไม่มีมารดา ไม่มี บิดา ผู้ใดเล่าจะพึงพยาบาลพวกเธอ ถ้าพวก เธอจักไม่พยาบาลกันเอง ใครเล่าจักพยาบาล ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดจะพึงอุปัฏฐากเรา ผู้ นั้นพึงพยาบาลภิกษุอาพาธ

การเผยแพร่และรับนับถือพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิทำให้มีการเผยแพร่และรับ การแพทย์ในสายพระพุทธศาสนาเข้ามาในชนชาติ หรือประเทศต่าง ๆ ไปด้วย การแพทย์ในสายพระพุทธศาสนาซึ่งเป็น การแพทย์แบบประจักษ์นิยมและเหตุผล (Empirico-rational) จึงเข้ามามีบทบาทในการเยียวยาและดูแลสุขภาพของผู้คนใน ดินแดนสุวรรณภูมิ หรืออาจผสมผสานกับการแพทย์พื้นบ้านเดิมที่นับถือสิ่งมีอำนาจ เหนือธรรมชาติ จนพัฒนามากลายเป็นการแพทย์ดั้งเดิมของชนชาติต่าง ๆ

การรับการแพทย์ตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 3-4-5

Countries that have been under European control

Europe Colonized or controlled by Europe Partial European control or influence European sphere of influence
Never colonized by Europe

- รัชกาลที่ 3 หมอบรัดเลย์ ปลุกผีป้องกันไข้ทรพิษ พ.ศ. 2373 และเปิดโอสถศาลา พ.ศ. 2378
- รัชกาลที่ 4 หมอเฮาส์ ใช้อีเธอร์ในการผ่าตัดครั้งแรกในไทยและเอเชีย
- รัชกาลที่ 5 ตั้งโรงพยาบาลศิริราช ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งการปฏิรูปการสาธารณสุขของประเทศตามแบบการแพทย์แผนตะวันตก สร้างเสร็จปี พ.ศ. 2431 ช่วงแรกมีบริการรักษาทั้งแผนปัจจุบันและแผนไทยควบคู่กัน
พ.ศ. 2432 ตั้งโรงเรียนแพทย์เพื่อผลิตแพทย์ มีการสอนทั้งการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์แผนไทย

7. การฟื้นตัวของการแพทย์ดั้งเดิมและสมุนไพร

- ในปีพ.ศ. 2521 องค์การอนามัยโลกได้ออกคำแนะนำแห่งอัลมา อตา ว่าด้วย **การสาธารณสุขมูลฐาน** โดยพยายามผลักดันให้ประเทศสมาชิกผนึกการรักษาแบบพื้นบ้านและสมุนไพรเข้าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสาธารณสุขมูลฐาน
- นโยบายสุขภาพดีถ้วนหน้า (Health for All) เป็นจุดเริ่มต้นของการฟื้นตัวของการแพทย์แผนไทยและการหวดไทย และเข้าร่วมนโยบายให้กับการทำงานด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ดั้งเดิมอื่นๆ

ความคิด ความ
เชื่อ

วัฒนธรรม

การเมือง

การ
ปกครอง

เศรษฐกิจ

จ

ระบบสุขภาพ

ความท้าทาย โอกาสในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพแบบบูรณาการในประเทศไทย

- ยุทธศาสตร์การแพทย์ดั้งเดิมขององค์การอนามัยโลก พ.ศ. 2545-2548 และ พ.ศ. 2557-2566

เป้าหมาย

1. ใช้ประโยชน์จากการแพทย์ดั้งเดิมและการแพทย์เสริม เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ความอยู่ดีมีสุข บริการสุขภาพที่เห็นคนเป็น ศูนย์กลาง และระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

2. ส่งเสริมการใช้การแพทย์ดั้งเดิมและการแพทย์เสริม อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิผล โดยอาศัยการควบคุมและกำกับดูแล การศึกษาและวิจัย และการบูรณาการผลิตภัณฑ์ เวชปฏิบัติและผู้ประกอบวิชาชีพฯ เข้าในระบบสุขภาพอย่างเหมาะสม

ความท้าทาย โอกาสในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพแบบบูรณาการในประเทศไทย

- พ.ร.บ. หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 3

“บริการสาธารณสุข” หมายความว่า บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขซึ่งให้โดยตรงแก่บุคคลเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การตรวจวินิจฉัยโรคการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิต ทั้งนี้ให้รวมถึง**การบริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก**ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ

ความท้าทาย โอกาสในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพแบบบูรณาการในประเทศไทย

พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.

2550

หมวด 5 ธรรมนูญว่าด้วยระบบ
สุขภาพแห่งชาติ

มาตรา 47 (7)

การส่งเสริม สนับสนุน การใช้และการ
พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ
การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน
และการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ

เทคโนโลยี

สารสนเทศ

ความคิด ความเชื่อ

วัฒนธรรม

ความรู้ เทคโนโลยีทาง

การแพทย์

เศรษฐกิจ

การเมือง

การปกครอง

ระบบสุขภาพ

แบบบูรณา

การ

THANK YOU